

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 3

Частина II

**Одеса
2017**

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА РІВНЕМ ДОХОДІВ

Борищук А. О.¹, Ольвінська Ю. О.²

¹ – студент, кафедра статистики,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Борищук А. О., Ольвінська Ю. О. Диференціація населення Вінницької області за рівнем доходів. Обґрунтовано необхідність дослідження диференціації населення за рівнем доходів. Розглянуто середньодушові доходи населення, їх динаміку, а також структуру витрат населення Вінницької області.

Ключові слова: диференціація населення, середньодушові еквівалентні доходи населення, витрати населення.

Борищук А. А., Ольвинская Ю. О. Дифференциация населения Винницкой области по уровню доходов. Обоснована необходимость исследования дифференциации населения по уровню доходов. Рассмотрены среднедушевые доходы населения, их динамику, а также структуру расходов населения Винницкой области.

Ключевые слова: дифференциация населения, среднедушевые эквивалентные доходы населения, расходы населения.

Borishchuk A. A., Olvinskaya J. O. Differentiation of the population of Vinnytsia region by income level. The necessity of studying the differentiation of the population by income level is substantiated. The average per capita incomes of the population, their dynamics, as well as the expenditure structure of the population of Vinnitsa region are considered.

Keywords: population differentiation, average per capita equivalent incomes of the population, population expenditures.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Борищук, А. О. Диференціація населення Вінницької області за рівнем доходів [Текст] / А. О. Борищук, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 3. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2017. – С. 55 – 59.

Проблема диференціації суспільства є предметом багатьох наук, у першу чергу, соціології, права, економічної теорії, соціальної психології. Найвідоміші дослідження цієї проблеми знаходимо у працях М. Вебера, Е.

Дюркгейма, В. Парето, П. Сорокіна, Дж. Коулмана, А. Маслоу, К. Маркса, Т. Парсонса. Різні аспекти цих проблем, які стосуються сучасного суспільства, розглядаються у працях О. Амоші, І. Діскіна, Я. Жаліло, Ю. Зайцева, Т. Заславської, Е. Лібанової, І. Мостової, О. Новікової, О. Осауленко, Р. та ін.

Показники доходної диференціації розрізняються за низкою ознак:

1) за розмірами доходів (прожитковим мінімумом, фактичною вартістю продуктового кошика, за енергетичною цінністю добового раціону харчування, за стандартами ООН для країн Центральної та Східної Європи);

2) за структурою витрат (наприклад, питомою вагою витрат на харчування у сукупних витратах або доходах);

3) за фіксованою часткою середньодушових доходів або витрат, вартістю реального мінімуму споживання, які розраховуються на основі фактичної вартості харчування найбіднішого населення країни;

4) ресурсні (з уваги на реальні можливості надання допомоги з бюджетних коштів).

Частина доходів населення поступово перетворюється на предмети споживання і різноманітні послуги. Саме на стадії споживання виявляється диференціація доходів. Люди з різних причин не можуть отримувати абсолютно однакові доходи.

У ринковій економіці внаслідок впливу певних об'єктивних факторів має місце нерівність у розподілі доходів. Рівність у розподілі потрібна для максимального задоволення потреб населення. Але внаслідок такого розподілу зменшується зацікавленість до ефективної праці, до збільшення доходів і в багатих, і в бідних. Бо бідні знають, що держава додасть коштів до їхнього бюджету, а багаті вважають, що чим більше матимуть, тим більше в них заберуть і віддадуть бідним.

Абсолютної рівності досягти неможливо. Бо, з одного боку, господарства володіють різною кількістю ресурсів і, відповідно, одержують різну кількість доходів, а з іншого, навіть якщо припустити, що всі вони є найманими працівниками, то все одно доходи будуть диференціюватися у зв'язку з неоднаковими здібностями людей, рівнем освіти і кваліфікації, різною кількістю членів сім'ї, кількості працездатних.

Високий ступінь нерівності також несправедливий. Надмірна нерівність погіршує можливості розвитку суспільства, обмежує здобуття освіти, кваліфікаційної підготовки для тих членів суспільства, в яких немає для цього достатніх коштів. У період переходу до ринкової економіки в умовах тривалого кризового спаду виробництва, інфляції та гіперінфляції реальні доходи населення сильно знизились, відбулося розшарування суспільства. Країна зіткнулася з наявністю бідності, критерієм якої є розмір доходу на одного члена сім'ї, який дуже часто нижчий від прожиткового мінімуму.

Розглянемо середньодушові еквівалентні доходи населення Вінницької області.

Розподіл населення за рівнем середньодушових еквівалентних загальних доходів у Вінницькій області

Розподіл населення (%) за рівнем середньодушових еквівалентних загальних доходів у місяць, грн	роки					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
до 480,0	1	–	0,2	–	–	–
480,1 - 840,0	9	4,4	2,3	3,2	1,5	0,3
840,1 - 1200,0	31,3	25,5	18,5	11,5	5,7	2,9
1200,1 - 1560,0	24,5	32,3	25,2	21,1	19,8	9,2
1560,1 - 1920,0	18,8	16,5	24,4	28,8	29,8	18,5
1920,1 - 2280,0	15,4	21,3	14	12,9	19,6	18,5
2280,1 - 2640,0	5,2	10,5	8,4	16,5
2640,1 - 3000,0	4,6	6,2	5,5	10,2
3000,1 - 3360,0	2,8	2,4	3,5	8,8
3360,1 - 3720,0	1,4	2,3	2,3	5,4
понад 3720,0	1,4	1,1	3,9	9,7

За цими даними розрахуємо основні показники, які характеризують диференціацію населення, а саме моду, медіану, квартилі, децилі. А також оцінимо міру диференціації населення за допомогою коефіцієнта диференціації, розрахованого на основі децилів.

Таблиця 2

Середні величини доходів населення за місяць, грн.

Показник	роки					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mo	1115,88	1308,32	1521,60	1677,46	1738,22	1916,21
Me	1327,84	1424,02	1759,48	1737,50	1837,85	2290,91
K1	1012,52	1130,82	1257,14	1375,73	1523,64	1803,87
K3	1736,17	1839,27	2033,14	2210,23	2254,29	2957,65
D1	840,000	919,059	985,946	1052,870	1250,910	1466,090
D9	2046,23	2110,99	2655,65	2756,13	2980,36	3699,62
Kd	2,43599	2,2969	2,69351	2,61773	2,38256	2,52347

У 2010 році найчастіше зустрічалося населення з доходами 1115,88 грн., при цьому 50% населення отримувало менше 1327,84 грн, а інші 50% - отримували більше даної суми. Щорічно доходи населення росли і в 2015 р. найчастіше зустрічалося населення з доходом 1916,21 грн., при

цьому половина населення отримувала дохід менше 2290,21 грн., а інша половина - більше даного доходу. Також виходячи з табл. 2, можна зробити висновок, що у 2015 р. 10% найбагатшого населення отримували мінімальний дохід в 2,5 рази більший за максимальний дохід найбіднішого населення. Протягом 2011-2015 рр. цей показник майже не змінювався, що говорить про стійку диференціацію.

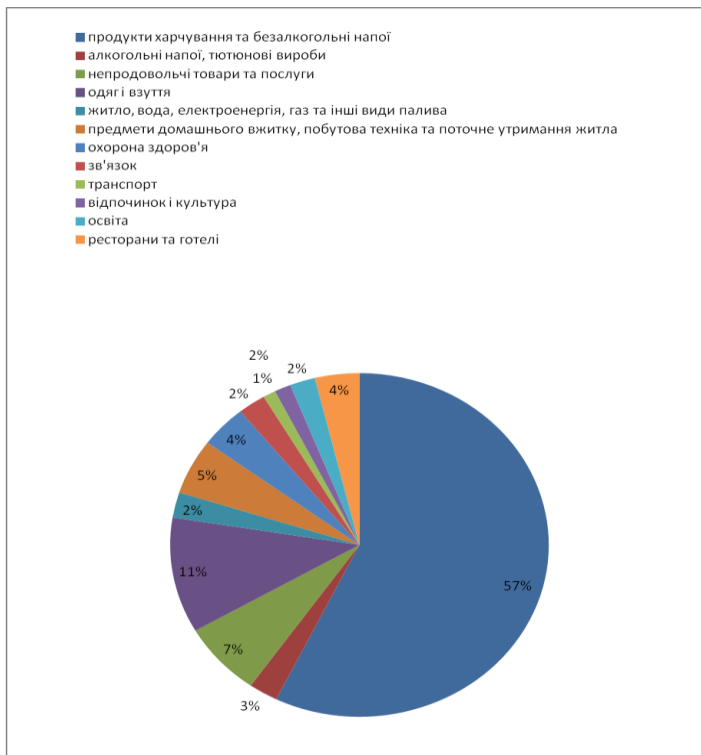

Рис.1. Структура сукупних витрат населення Вінницької області.

Проаналізувавши структуру витрат населення, можна зробити висновок, що в регіоні достатньо низький дохід для забезпечення населення всіма необхідними благами, оскільки населення регіону витрачає більше 50% на продукти харчування. У країнах з високими доходами цей показник значно нижчий.

Отже, на тлі скорочення загальної чисельності населення з мінімальними доходами (на рівні прожиткового мінімуму) у Вінницькій області зберігається економічно невиправдана надмірна диференціація доходів населення, яка не створює необхідних стимулів для зростання продуктивності праці.

Абсолютний рівень номінальних і реальних доходів переважної більшості населення регіону є надзвичайно низьким і таким, що не задовольняє певною мірою споживчих потреб населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гвелесіані А. Вплив соціально-економічного розвитку диференціації доходів населення України / А. Гвелесіані, І. Литвин // Економіка України. – 2010.
2. Заєць В.С. Міжрегіональна асиметрія формування доходів населення України, їх диференціація та резерви зростання / В.С. Заєць // Економіка і регіон. – 2009.
3. Державна служба статистики. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: України <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Самотоєнкова, О. В. Економічна статистика: навчальний посібник / О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. - Одеса: ОДЕУ, 2010. – 182 с.
5. Самотоєнкова О. В. Соціальна статистика: навчальний посібник / О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. - Одеса: ОДЕУ, 2009. – 102 с.
6. Підгорний А. З. Статистичні методи в управлінні розвитком регіону : монографія // А. З. Підгорний, О. В. Самотоєнкова, О. Г. Милашко та ін. – Одеса : ФОРМ Гуляєва В. М., 2016. – 218 с.
7. Підгорний А. З. Соціально-демографічна статистика: підручник / А. З. Підгорний, О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська, К. В. Вітківська / за ред. А. З. Підгорного. – Одеса : ФОРМ Гуляєва В.М., 2017. – 450 с.
8. Витковская Е. В. Статистические методы – инструмент изучения социально-экономических процессов / Е. В. Витковская, А. З. Подгорный, Ю.О. Ольвинская [и другие] // Историк-экономист С.Я.Боровой и проблемы современной истории экономики: к 110-летию со дня рождения С.Я.Борового: монография. - 2013. – С. 211-256.
9. Корольова, Т. С. Методологія статистичного забезпечення розвитку регіону: монографія / [А. З. Підгорний, К. В. Вітківська, О. Г. Милашко, Т. В. Погорелова, Т. С. Корольова та ін.]. – Одеса : АТЛАНТ, 2012. – 303 с.
10. Вітківська К. В. Моніторинг диференціації рівня доходів населення на регіональному рівні // А.З. Підгорний, К.В. Вітківська. - Формування ринкових відносин в Україні. – 2013.- №9/1(148). – С. 62-65.
11. Милашко О.Г. Оцінка диференціації витрат населення – одного з індикаторів життєвого рівня / О.Г.Милашко // Вісник соц.-ек. досліджень: збірник наукових праць. Вип.19 / гол. ред. М.І.Зверяков, ОДЕУ. – Одеса, 2005. – С.182-187.
12. Вітківська К. В. Вибірковий метод в аналізі диференціації доходів населення / К. В. Вітківська // Актуальні проблеми розвитку національної економіки на сучасному етапі: міжнародна науково-практична конференція. Секція «Сучасні проблеми статистичної методології і практики» (м. Одеса, 18-19 травня 2016 р.). – Одеса: ОНЕУ, 2016. – С. 10-12.